

PERIÓDICH DESENAL, ARTÍSTICH, LITERARI Y CIENTÍFICH

Any I

Barcelona 20 d' Agost de 1880

Núm. 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ					Se publica 'ls dias 10, 20 y 30 de cada mes	PREUS DE SUSCRIPCIÓ PAGANT EN OR	
ANY	SEMESTRE	TRIMESTRE	MES	ANY		SEMESTRE	
Espanya y Portugal	60 rals	32 rals	18 rals	6 rals	Cuba y Puerto-Rico	5 pesos forts	3 pesos forts
Països de l' Unió Postal	76 " "	40 " "	" "	" "	Filipinas, Méjich y Riu de la Plata,	6 " "	3'50 " "
No 's servirà cap subscripció que no 's pagui per endavant					EDITOR - PROPIETARI CARLOS SANPONS Y CARBÓ UNIÓ, 28 BARCELONA	Y en los altres països, los preus d' Espanya y además lo franqueig	

SUMARI

TEXT. — CRÓNICA GENERAL, per J. Franquesa y Gomís. = NOSTRES GRABATS. = LA FAMILIA DEL MAS DELS SALZERS, (fragment) per Gayetà Vidal de Valenciano. = AL MELLOR REY, (poesia), per I. Reventós. = HISTORIA VULGAR, (acabament), per J. Laporta. = COMBAT DELS HORACIS Y CURIACIS, (traducció de Titus Livius), per Joaquim Batet. = MA PATRIA ES EL CEL, (poesia) per Amelia Viedé. = EN LA MONTANYA, per Ferran Sellarés, Pbre. = SECCIÓ DE NOVAS. = SECCIÓ DE BELLES ARTS, per Arthur Gallard.

GRABATS. — D. JOAN EUGENI HARTZENBUSCH. Dibuix de Castelucho; grabat de Moracho. Fotografia de E. Juliá, de Madrid. = ARRIBADA DEL EMPERADOR CARLOS V EN LO MONASTIR DE YUSTE Dibuix de Melendez; grabat de Ricord. = San Cugat del Vallés. ROSETÓ DEL FRONTIS DE LA IGLESIA DEL MONASTIR. Dibuix de Catalá; grabat per Perez.

CRÓNICA GENERAL

No hem entés, no hem sapigut entendre may com á l' arribada del estiu los encarragats de comunicar al públich lo que veuen ó lo que senten á son voltant, s' esbraven en mil pestas y vituperis contra la dexadesa del temps y la escasedat de notícias y la falta d' interés en las que s' arreplegan y tot alló que 's diu y 's va repentin á cada revista mentres dura l' temps dels banys y de las anadas á fora.

Enhorabona que's en queixin los revisters politichs que no saben viure sense la caiguda del ministre tal y la pujada del general X y la conferencia del President ab lo majordom del palau ó ab lo *caballerizo mayor*, y l' encostipat del duch H que pot portat fatals conseqüencias per la patria. Aqueixos que s' queixin y tan de bó que s' en haguessen de queixar sempre. Es un altre dels molts bens que la calor 'ns reporta, fent reposar d' aquell mareig y d' aquella agitació ridícula en que, durant tot lo demés temps del any, jiran los ánims dels qu' encara tenen los ulls fixos en Madrid.

CASTELUCHO

DON JOAN EUGENI HARTZENBUSCH
† en Madrid lo 2 d' Agost de 1830

DIBUIX DE ANTONI CASTELUCHO GRABAT PER BENIGNE YORACHO
(Fotografia de E. Juliá, de Madrid)

Mes per nosaltres que no 'ns hem de passejar per entra aqueix fangueix que s' anomena política, per los que hem senzillament d' omplir algunas columnas d' un periódich trasmetent las impresions que 'ns produxi lo que 's mou y té vida al costat nostre, sense cuidarnos de si mana en Pere ó de si vol governá en Pau, per nosaltres l' estiu es lo millor temps del any, y 'l que 'ns sab greu que fuji y 'l que hem de cridar y demanar sempre que torni.

¿Qué no dona materia per escriure? Sols surtint al carrer, arreplantant una sola conversa de la que 's tenen los vehins tot prenent la fresca, n' hi ha prou per omplir las quartillas més interesants qu' á un revister pujan demanárseli.

Y quinas revistas de costums no poden fershi, cap al tart, quan lo sol ja no fibla y l' ayre comensa á inquietar las cortinas dels balcones en aquellas deliciosas conversas de terrat entre parellas enamoradas, *sin mas testigo que los cielos*; y en aquell parar taula en las exidas ó galerias y anar la noya á la font del voltant en menos d' una hora, en Jolsa companyia ab son amor de *jaqué y lente* á cercar aygua pel impacient papá, que s' está escanyant de set y al que vé á la fi la noya á consolar conventsentlo de la molta set que te la gent á l' estiu, y la molta generació que va á la font per aygua! Y quinas no sen poden fer del pare que s' en porta l' gos, los fills y la dona no sens haverse fet llegir duas ó tres vegadas quinas *funcions* fan en tots los teatres del paseig de Gracia per seguirlo passejant y mirant tots los cartells d' entrada fins arribar als Camps Eliseos, terminant la passejada ab la beguda de dos quartos de xarop per barba en una tauleta d' aygua y anís! Y de la vjuda que treu las noyes de casa per durlas al envelat repartint-selas á cada ball un axam de joves á la vista de la generosa mare que vol que las fillas se divertixin y no sigan tan esclavas com havia sigut ella! Y

quan sinó a l'estiu se prenen banys de mar, y s'omplan los passeigs y 's poden contemplar las hermosuras de la nit, si es que 'ls mosquits nos trauen del llit y 'ns fan surtir al balcó a sentir la veu del enrugallat *sereno!* Y sobre tot si al ivern totas las satisfaccions, tots los gustos, se compran ab diner, y la naturalesa es morta; per l'istiu, al contrari, tot se disfruta de franch. Totas las noyas volen l'istiu; al Amor lo pintan despullat, y aixó prova que debia nexa quan feya calor.

Donchs tot aixó y molt més que no dihém, dona a cada punt en aquest temps materia y pasta pera escriure articles y ressenyas qu' entretingan y que 's saboren ab notable complascencia.

* *

Un dels espectacles més encisadors, que ja fa molts anys ofereix Barcelona de bon dematí, en las festas senyaladas del istiu, es lo dels concerts d' Euterpe. Aquella massa d' homes, de cara viva, dolça, simpática que surt del treball pera fer saborir tot aquell tresor de cançons que 'l geni malaguanyat d' en Clavé va llegarlos, l' essencia pura y delicadíssima de *Las flors de Maig*, la brillant frescor de *Las ninas del Ter*, l' inimitable armonia de *Los segadors*, l' arrebatadora tonada dels *Nets dels almogavers*, lo valent y entussiasmador só de la *Maquinista* y la quexa tristíssima de *L' anyorament*, tot aixó barrejat ab l' ayret de la primera hora y l' armonia de la verdor bellugadissa nos impresiona avuy com nos impresionava ja de molt noys, nos retorna al temps de la nostra ignocencia primitiva barrejant aquella atmósfera de aromas y cançons ab la més dolça encare dels nostres bons recorts!!

Mort en Clavé s' encarregá de la direcció del coro lo reputat mestre Rodoreda y aqueix digníssim continuador de l' obra de son antecessor y lo senyor Ribera (Cosme) dirijint la orquesta ab la acert que també s' anomenada acredita, logran a cada concert atreure tota la gent que poden contenir los jardins del Bon Retiro ahont ara tenen lloch. Darrerament s' han estrenat duas sinfonias dels senyors Manent y Ribera (Joseph), la del primer basada en los principals motius de las sarsuelas que te escritas y representadas en lo Tivoli y la del senyor Ribera en motius populars de Catalunya. Totas dugas se fan aplaudir estrepitosament a cada concert en que s' executan.

* *

A l' hora en que escribim aquestas ratllas deu estarse celebrant en la població de Tremp una interesantíssima reunió al objecte d' acordar la manera y forma en que ha de demanarse al govern y a las Corts la concessió del ferrocarril del Pirineu central per lo Noguera Pallaresa.

La premsa de Catalunya que més per sorpresa que per mala voluntat s' havia mantingut callada en aquesta qüestió vital per la provincia de Lleyda, ha conegut ja l' estat verdader de la cosa y al devant de las altivas pretencions de Aragó y Navarra ha alsat sa veu per fer veure d' una manera clara la major rahó qu' assisteix a Lleyda. La línia de los Alduides que demanan los Navarros y la de Canfranc que vol Aragó ni enllassar ab altres líneas tan importants com las qu' enllassen ab lo trassat de la que demana Lleyda, puig terminats los carrils en projecte estaria en la línia directa de Alger a París, ni las comarcas per hont aquelles volen ferla passar tenent de molt la importancia agrícola, vinícola y minera de la de Lleyda.

Aixis es que baix lo punt de vista d' utilitat per Espanya en general, té també molta més trascendencia que la línia del Pirineu central segueixi l' trassat que Lleyda proposa.

Esperém lo resultat de la interesantíssima reunió de Tremp y esperém també la decisió de las Corts y del govern en aqueix assumpto que ó molt nos errém ó ha de dar materia llarga que parlar.

* *

La gran notícia que ha conmogut lo mon *civilisat* en aqueixos dias ha sigut la de que 'l Doctor Tanner ha arribat felisment al termini del seu dejuni voluntari. Aqueix bon senyor se va creure que trovaria prou gent desocupada y de prou flemma pera lograrli una fama universal per medi de son rigurós dejuni de quaranta dias y quaranta nits, y en efecte no 's ha enganyat. No hi ha hagut periódich ni periodiquet que no 's interesés per la sort d' aqueix *héroe immortal* de la ciencia que ab son tip de dejunar tan indiscutible bé ha produhit a l' humanitat, y son retrato ha anat per las ilustracions y sa casa ha sigut invadida per los gacetillers y s' ha reproduhit sa biografia, demostrant que 'l mon sab encara honrá al talent y admirarlo tal com se deu. No es pas per méns home que sap inventarse al bó del istiu una quaresma tan complerta com extemporánea. Diu que 'l Doctor *yankee* s' ha proposat demostrar ab son experiment que no ha passat lo temps en que la gent vivia del ayre del cel, y los diaris l' han seguit pas a pas en

sa abstinencia, gastantse en partes telegráfichs y correspondencias pera enterarse del estat del que dejunava per gust, una cantitat suficient pera donar menjar a molts y molts dels que tenen de dejunar a la forsa; pero qui atina y 's fixa en aquestas cosas!...

Lo cas es saber cosas del Doctor Tanner. Diu qu' ara avesat a no menjar no sab com ferho, que potser ja ni s' en recorda. Los periódichs nos anirán enterant en interesants articles com se las compon lo Doctor y si opta per deixar per sempre més lo ventrell en vaga.

Nosaltres farém sols constar, per consol dels sabis y demés gent que 's pren la pena de dedicarse al estudi que al dia 9 d' aquest mes, que cumplia lo fi del dejuni, fou invadida la casa del Doctor Tanner per més de dos mil personas. La gent ilustrada no passa tan desfici: a un sabi de debó quan passa dejunis forsosos no 'l visitan més que 'l saetre y l' amo de la casa.

J. FRANQUESA Y GOMIS

17 d' Agost de 1880.

NOSTRES GRABATS

DON JOAN EUGENI HARTZENBUSCH

Remetém al lector, per lo que respecta a aquest grabat, a lo que de tan insigne escriptor, mort no fa molts dias, deyam en nostre número anterior.

ARRIVADA DEL EMPERADOR CARLOS V

EN LO MONASTIR DE YUSTE

La grandiosa figura d' aquest emperador-rey d' Espanya, ha sigut en nostres temps origen de celebradas concepcions per part de nostres artistas y poetas; en efecte, fácil es de comprendre, al resseguir las planas de nostra historia, tot lo que de si pot donar, artísticament parlant, l' aegantat personatge, imposible d' anomenar sens que s' evoquen en nostra memoria las gestas immortals de Villalar y de las germanias de Valencia y Mallorca. Aquell que després d' haber decapitat nostras llibertats, pasejía triunfalment sas banderas per casi tota l' Europa, derrotant en la célebre batalla de Pavia al rey de Fransa, Francisco I, prenent a Roma y empresonant al pontífice, volgué acabar sos dias vestint l' aspre cilici, en lo monastir de Yuste, ahont morí lo 21 de Septiembre de 1558.

Lo grabat que doném en las duas planas centrals del present número, representa aquest últim acte del emperador, lo qui pres d' una extranya melancolia pensá trobar en la soletat del claustre aquella íntima satisfacció qu' havia demanat inútilment a la fastuositat y grandesa de que va rodejarse; res hi ha donchs d' estranyar qu' un acte de tan alta importancia com lo qu' acabém d' esmentar haje donat peu a una composició tan acabada com la que avuy tenim lo gust d' oferir a nostres suscriptors.

ROSETÓ DEL FRONTIS DE LA IGLESIA

DEL MONASTIR DE SAN CUGAT DEL VALLÉS

Per vergonya de qui podria y deuria impedirho, s' está consumant de dia en dia la ruina d' una de nostras joyas arquitectónicas de més preu; nos referim al monastir de San Cugat del Vallés, que si en las deplorables escenas de 1835 fou víctima del furor popular, avuy ho es de la desidia més inmotivada per part de tots los governants que de molts anys ensá s' han succehit en nostre patria. En efecte, a despit d' esposicions, projectes y memorials de corporacions sabis y patrióticas, res de profit s' ha portat a cap, d' una manera formal y decissiva, pera deturar la ruina qu' amenaça aquest magnífich y grandió cenobi.

Lo grabat de nostra darrera plana reproduheix lo gran rosetó de la fatxada de l' iglesia, pertanyent al estil gòtic radial propi del sigle xiv, dato que per si sol ja 'ns revela las diferents fases per que ha passat sa construcció, comensada, segons parer d' erudits historiadors, en lo sigle xi, lo qual per altra part també es molt probable donadas las varietats d' estil que s' observan en las diverses parts de que 's compon aquest edifici ambiguament militar y religiós com ho eran molts de la seva época.

LA FAMILIA DEL MAS DELS SALZERS

Fragment (1)

En aquells temps en que soliam llegir novelas, nos esdevenia molt sovint alló d' identificarnos ab la situació dels personatjes que en ellas representaban paper més interessant, ab lo qual donant al olvit que tota aquella màquina era sols pura ficció, filla més ó méns

(1) Publiquem un fragment de la noveleta d' aqueix nom, original del elegant escriptor don Gayetà Vidal y premiada en los Jochs Florals d' aquest any.

llegítima del autor que l' havia concebuda y donada a llum, y persuadits de que tot havia passat tal qual en lo llibre 's referia, nos preguntabam entre sorpresos y admirats.—Com diablitz se conjuminan las cosas aquets bons senyors, que tot ho saben, y tot ho vehuen, y tant aviat están aquí com allá, y com verdaders follets, ocasió han tingut d' escoltar tantas y tant distintas conversas, que després nos refereixen fil per ratlla, sens deixarse ni una coma en lo tinter, y fins nos diuen lo que pensaren tals ó quals personatjes, y los efectes que sentiren y las impressions que experimentaren, que no sembla sino que habian penetrat en llurs organismes, y transfundintse en la sanch que per llurs venas corria, no deixaren en son cos remot extrem sens visitar, ni recondit recó que no escorcollassen?

Actualment en que ja no 'n llegim, com no sia molt de tart en tart, se 'ns antoixa que lo mateix los deu esdevenir als que a tant saborosa y entretinguda lectura s' entregan, y fins presumim que més de quatre d' aquells a las mans dels quals arribe lo present llibre, si la sort l' hi espera tenir llegidors, se preguntarán: «—Com s' ho deu haber arreglat aquest bon senyor pera saber las conversas que passaren entre marit y muller, y lo Pere y son discretíssim cosí en Llorens, que no sembla sino que s' ho escoltava derrera de la porta y ho anaba apuntant totduna que 'ls interlocutors ho anaban dient?»

A las preguntas que nosaltres mateixos nos dirijiam, no podiam trobarhi resposta fins que, serenat l' enteniment, fent callar la fantasia, y deixant obrar la reflexió, arribabam a persuadirnos de que quant habiam llegit era pur fingiment, no més veritat que 'ls miracles de Mahoma; pero en lo cas que 'ns ocupa, com no hi ha ficció ni cosa qu' ho sembli, podém satisfier lo desitj del curios lector. Y com no hi ha inconvenient en revelar-li 'l secret, y podém correspondrer d' esta manera a la proba de deferencia que 'ns dona, prenentse 'l treball de llegir esta seca y desmanjada *Relació* y fins per semblant medi podém ab la major facilitat afegir ó renuar lo fil de la present historia,—romput a fi y efecte de consignar alguns fets indispensables pera sa clara y cabal inteligencia, en lo punt y hora en que termenat lo reso de las tres parts de rosari lo dia de *Tots Sants* de l' any 1865, pregaba a Deu la mestressa del Mas dels SALZERS per aquell de sos fills que de llur amparo més necessitat,—l' hi referirem, ab breus paraulas, la manera com haguérem esment de lo que deixam escrit y de lo qu' encare 'ns falta escriure.

Sapia donchs, que en aquells bons temps en que eram joves, termenats los matinals afers, en las tardes d' ivern y també en las de la primevera y la tardó, soliam anárnosen per los entorns de la vila, com si diguessim per estos mons de Deu, y sols, sens altres amichs que los diferents sers de la naturalesa, deslligabam las trabas a la fantasia y deixantla que a son plaher s' esbarjis per los inmensos camps dels espays imaginaris, permaneixiam durant un parell d' horas en altres àmbits, y nos trobabam, a la fi d' ellas, restablertas las forsas perdudas en lo treball, y en disposició apropiada pera tornar de nou al prosahisme empalagós del *como mejor en derecho proceda* y del *pido suplico*.

En una d' eixas tardes donchs, que per sort ho era de las últimas del mes d' Abril, de l' any 1866 per més senyas,—y no cal dir més pera que s' comprega si n' hi havia en la terra de verdas catifas brodadas de flayrosas flors, y en l' espay d' ubriacadors perfums y delitosas canturias de cadarneras, verdums, y gafarrons, y suaus refilets de cruixiders y rössinyols, qu' enamorats del dols remoreig de l' aygua que regaba los albers de las torrenters, regotsijadament cantaban llurs amors,—en una de ditas tardes donchs, donant l' acostumat passeig a la sombra de las arbredas de Melió vingueren a despertarnos del somnis que d' altres temps la pensa fantasejava, unas tremendas descargas de fuselleria, a las quals, al cap de breu temps, ne seguiren altres molts, méns intensas; pero més freqüents, que produhian l' efecte de foch granejat. Y heus aquí com dels idilis y bucólicas de la edat pretérita, y dels feudals castells, palaus encantats y corts d' amor de la mitjana en que viviam, sens saber com, nos trobarem transportats al realisme d' aquesta nostra edat de ferro, per no dir de fanch ó de cosa pitjor.

Que será, que no será, deixondidas a la fi complertament las potencias, me vingué a la memoria que 'l dia avans lo Tinent coronel del batalló de cassadors qu' estava de guarnició en la vila, m' havia dit que en lo següent hi hauria exercissí de foch. Y com era dejorn encara, y los somnis de temps passats s' habian del tot esvehit, y també ofereixen grandesa y fins sublimitat los marciais y militars exercissis quan se practican a camp ras y entremitj de montanyas, y coneixia y fins me tractaba ab tots los oficials del batalló, emprenguí lo passeig en la direcció ahont las descargas habian sonat, que era detrás de Moja en los fondos de Sant Miquel.

Y en bona fé que no tinguí sino motius pera regosit-

jarme de ma bona determinació. Espectacles com los que aquella tarde poguí presenciar, no penso contemplarlos jamay, per molts anys que visca, y voldria en est instant disposar de la ploma mes destra y ben triada que en lo mon hi haja, pera que pogués lo lector formarse concepte d'ells. Aixís y tot fora sols sombra debilissima de lo que fou la realitat.

Y aquí podria dir parafrassejant á qui ho digué ab motiu molt diferent, en molt distinta situació y sobre tot molt mes ben dit, que

*Après qu' eu fuy al peu del gran coll junt
on se comensa aquella estreta vall
que m' havia de por lo cor compunt,
Guardé en alt, é viu lo cim que sall
mes alt, vestit*

y coronat de nombrosas foras que estaban descansant, en tant que en lo fondo, un poch á la dreta y apoyantse en un petit bosch, situat prop del camí que jo seguía, podia distingirse lo restant del batalló.

Passats breus instants, lo Jefe doná ordre d' avansar, y en tant que las sis companyias marxaban pel fondo de la vall, que es com pocas tortuosa, las duas restants, desplegadas en guerrilla, flanquejaban avansant pels cims dels costats.

Jo m' havia agregat al cos expedicionari, juntantme al capellá y al fisich que marxaban derrera l' ajudant, molt prop del Tinent coronel.

Soptadament y quan méns esperabam, arribaren á nosaltres los sons de las cornetas de las guerrillas fent senyal d'alto, sens que 'l Jefe hagués donat l' ordre necessaria, y al cap de breu temps, á aquell espinguet agut y prolongat, succehiren los sons de la marxa, en tant que los flanquejadors se posaban de genolls en actitud de resistir.

Lo Jefe no sabia explicarse lo que alló significaba y estava ja manat al Ajudant que anás á enterarsen, quan de prompte, al girar una torta, ensemps arribá á ell lo so d' una campaneta, y quasi be 's topá ab un home que ab la barretina al coll, la campana en una má y en la esquerra una llanterna, prescedia á la distancia de deu ó dotze passos á un sacerdot, que cavaller en una mansa somereta, y revestit degudament, portaba en la má lo Senyor de Cel y Terra.

Véuerlo lo Jefe; donar un gran crit de «rindan, arm;» rompre la xaranga y las cornetas ab los sons magestuosos de la marxa real; posar jefes y soldats los genolls y las armas en terra; saludar ab l' espasa lo Tinent coronel y los Comandants desde llurs respectius cavalls, en tant que 'l pobre sacerdot, que jamay aytal hauria vist, detenint un moment sa humil cavalcadura, donaba la benedicció ab lo Santíssim Sagrament, obra fou d' un sol instant. La emoció que jo experimentí es inexplicable; lo cor m' esbategaba extraordinariament; las llágrimas se m' agombolaban en los ulls; sentia en tot mon esser esgarrifansas de fret, y es que á aquella, ademés de la grandesa del assumpto, poderosament hi contribuían lo extraordinari de la escena; la calma del lloch; la vaga llum que en lo fondo de la vall regnaba, —que per aixó que 'l Sol caminaba á la posta, en ella sols se veyan los objectes merces á una claror misteriosa é incerta, en tant que feridas per los raigs de aquell, enlluernaban las bayonetas dels flanquejadors, —y los ecos de las montanyas portant dels uns als altres, confosos ab los gemechs del ventijol qu' entre 'ls cimalls dels pins suaument remorejava, los sons dels instruments, majestuós himne de respecte y veneració entonant per la gent de guerra desde 'l fondo d' una vall feréstega y solitaria, al Déu de pau, de misericordia y d' amor.

Fácilment podrá comprenders, donada la situació en que per efecte del espectacle que á grans pinzelladas habéim procurat bosquejar, se trobaba lo meu esperit, que no 'm sentís ab voluntat pera continuar al costat de la tropa. Doní donchs un expressiu *á Deu* al meus companys lo metje y lo capellá, y unintme á la quarta de companyia que, obehint las ordres del Jefe, se destacá del gros de las foras pera donar guardia d' honor á Sa Divina Magestat, aní á juntarme ab lo Rector portador del Sant Viátich.

Mitja horeta escassa deguerem haber caminat, quan nos trobarem devant d' una gran casa de pagés, en la porta del barri ó baluart de la qual vegerem dos homes que mudats ab trajo de festa, y ab sengles antorxas encesas, esperaban l' arribada de Nostre Senyor.

Era aquella, tarda de rebre impresions.

En lo pati vejerem tres ó quatre criaturas, que mal vestidas y ab lo cabell esgarbissat, interromperen los bulliciosos é ignocents jochs á que estaban entregadas, pera contemplar l' espectacle, per ellas may vist, d' un home que avans de sol post portaba una llanterna encesa y sonaba una campaneta; d' un capellá que ab capa d' or y argent portaba en la má una cosa que reflectia com si fos d' or; d' una inunión de soldats que portant los fusells ó carabinas ab bayoneta armada, s' agenolla-

ban, lo mateix que l' oficial, en tant que 'l sacerdot baixaba de cavall; de dos mossos de la casa que marxaban devant ab atxas encesas, y de gran nombre d' homens y donas del Mas y de las casas del voltant, que cubertas ab mantellinas, y tenint en la má una cerilla y los rosaris, esperaban dintre de l' entrada per' acompanyar al Rey de reys, que abandonaba lo magestuós soli del tabernacle, pera visitar á un malalt.

Prenguerem una candeleta, y seguirem avant acompanyant lo Combregar.

Tota la casa, desde la porta, en las quadras y aposentos per ahont debía passar lo ministre del Senyor, estava sembrada de flors, d' espigol, farigola y romaní, y de fulles de llaurer y d' olivera; y estesa ó en pilas demunt de cadiras ó calaixeras, taulas, arcas y escons, se veyá tota la roba blanca del Mas, y ab ella las conxas y cobrellits, tapissos ab que la pietat de las familias pagesas de esta terra, engalana lo camí que deu recorrer lo Senyor omnipotent.

De esta manera arribarem á una cambra ó aposento que per sa capacitat y per los mobles que contenia, clarament demostraba qu' era la dels richs amos del Mas. Demunt d' una calaixera col·locada enfront del llit ahont jeya la malalta, s' hi veyá un Sant Crist, ab la Dolorosa, dintre d' una escaparata, devant de la qual cremaban deu ciris posats en canalobres d' argent: en las parets, dintre de marchs esculpts y daurats, á tall de cornucopias, las imatjes dels sants patrons, pintadas al vidre: demunt d' una tauleta, entremitj de dos rams de flors posats dintre gerros de porcelana, un retrato fotogràfic d' un minyó de catorze ó quinze anys, judicant per las apariencias, col·locat en un d' estos marchs de fusta que venen de Suissa, y que podriam dirne de faristol, y al voltant de la estancia respectables cadiras de noguera y cuiro, clavetejadas de llautó, no menys antigas que 'l llit de pilans y capsalera, en la qual estava pintada la imatge de Nostra Senyora del Roser, y demunt quiscuna d' ellas grossas pilas de llensols de fina tela, brodats molts d' ells y altres guarnits de puntas de resflanders. (Flandes.)

Prop lo llit de la malalta los fills y 'ls mes prop parents, entre ells lo cosí Llorens, y al mateix capsal, sentat en una cadira, ab los colzos apoyats en los genolls, y lo cap ficat entre las mans, mut, inmóvil, tranzit de pena com la estàtua del dolor, lo desgraciát Pere, lo amantíssim espós, que en breus dias havia envellit, com si sobre son cap haguessem tirat á grapats los anys.

Al penetrar lo sacerdot en l' aposento tots los presents s' agenollaren, y habent preguntat si la malalta continuaba ab claredat de potencias, com l' hi diguessen que lo desvari no l' havia de nou escomesa densá del matí, s' acostá á ella y complí los debers de son sagrat ministeri, pronunciant ensemps aquellas concisas y ferventíssimas oracions que ab breus paraulas enclouhén tots los dogmas de nostras creencias, protesta viva y humil del pesar qu' afligeix á l' ànima per haber faltat als preceptes de la lley divina, y promesa sencera y acte de contrició de no tornar jamay á pecar.

La pobre Rosa, la tendre mare que coneix lo lector, no semblaba la mateixa: en sas galtas demacradas se veyá estampada la má de la mort, y sa avans negre y abundosa cabellera, are del tot blanca y completament esbandida, clar deya que per son pit havia passat una mar de dolors.

Las tendríssimas y consoladoras paraulas que per estos casos te nostra santa religió; las oracions que pronunciaba 'l ministre de Deu y que ab fervor y resignació repetia la desventurada mestressa, eran sols interrompudas per l' espetegar dels ciris y las atxas, y los sanglots dels fills, dels parents, dels mossos y de las criadas. Lo Pere no ploraba: ni 'l consol tenia de versar llágrimas; mes los gemechs y sospirs que de son pit involuntariament s' escapaban, eran manifestació eloqüentissima de la batalla tremenda que 'ls efectes més purs y las passions més vehements sostenian dintre de son cor.

De prompte rompé aquell solemniat silenci lo toch de la campaneta que avisaba als faels que tenian en sa presencia l' Unigénit Fill de Deu.

En lo moment en que 'l Sacerdot hagué administrat la Sagrada Forma que unia ab llas indisoluble á la humil criatura ab lo Creador excels que de no res la formá, y mentres aquell pronunciaba las últimas fervorosas pregarias; com si l' incomparable aliment qu' acababa de rebre, hagués fet reviurer en sa pensa alguns recorts mal apagats, la pobre pacient s' incorporá en lo llit, fixá la mirada extraviada y vidriosa en lo quadret que 's veyá entremitj de flors, allargá 'ls brassos com si volgués abressarlo y donant un crit desgarrador caigué en lo llit dient:

—¡De fam! ¡Tot sol! ¡Tot sol!

Son marit s' aixecá, y agafantli abduas las mans, versá demunt d' ellas un mar de llágrimas.

Los demás sortiren de la cambra, per' acompanyar á Nostre Senyor, quedant sols en ella los fills y lo cosí Llorens.

Jo, en habent pres comiat del venerable senyor Rec-

tor, á qui, ademés de la quarta de companyia, seguiren dos mossos del Mas, empengui lo retorn á ma casa, ple lo cap de pensaments, y pregondament y per distintas causas y efectes combatudas las fibras totes de mon ser.

Are ja pot haber comprés lo curios lector com hagué esment dels fets que constitueixen la present *Relació*. Si no satisfet encara, preten saber qu' havia succehit, podré satisferlo també, mes prenentme pera ferho un breu é indispensable descans.

GAYETÁ VIDAL DE VALENCIANO

AL MELLOR REY

Encara avuy després de les centuries que engoli 'l temps derrera de ta mort, perdut ja l' echo de patrials canturíes que ton front y ton ànima orejaren encensantse en ta gloria y en ta sort;

Encara avuy ta espléndida figura se destaca serena en nostre cel y ets entre ta fillada en desventura la flamígera mànega espléndida que guiava á ne 'ls pobles d' Israel.

Per tú la Pàtria que ab ton pit fundares al brand' farest de ton acer potent se troba revivant, y 's senten freres los tres pobles altius avuy que afrontan les infernades ratxes de ponent.

Catalunya tremola enamorada tes cendres en ses gleves al guardar; Valencia encara t' es la desposada... y 'l vell pagés de la gentil Mallorca com present te retrau dintre sa llar.

Encara vius dintre la patria altiva que á ton amor se doblegá suau, la llengua que 'ns vas dar encara es viva y l' esperit fortíssim que 'ns dongueres no ha fet á cap de tos renets esclau.

No mes avuy, la mànega afrentosa que tomba dels imperis los albirs y ennuvola la volta magestiosa hont brillejan les trémoles estrelles y hont s' endreçan dels pobles los sospirs;

Nos torba á tots la asserenada pensa y 'ns encongeix l' inmensitat del cor, y 'ns fa sentir una temor inmensa que 'l vent gelat de l' increencia torçe lo que 'l temps no ha vinclat ab son rigor.

Y la patria allavors que tant volgueres y ton nom tan amat y tan volgut rodarán com la palla per les eres fins que 'l vent se 'ls emporte ab ses ratxadas á perdres en l' abim desconegut.

¡Altíssim Jaume! rey y pare nostre tú y tos prohoms per vostres fills vetllau si la patria acotxém ab l' ombra vostre ¡Bon nom de Deu! llavors no hi ha temença que cap regne dels nostres torne esclau.

La fé guardaunos que en lo cor teniau, y aquell amor intens á nostre llar; la independència amém tant com voliau... com ulladas de sol en dia nuvol d' entant en tant lo cor nos vé á escalfar.

Ton front altiu que coronam de roure l' espill será per l' heroe enmirallar; si un dia als estrangers açam lo coure ab respecte vindrém dintre ta tomba y ton acer pendrém per guerrear.

Tos fills millors després de la victoria en romeria santa el tornarán; per tú será la mellor part de gloria, y omplint los buyts de ta oblidada historia los dies de ta patria seguirán.

I. REVENIJS

1875.

DIBUJ DE MELENDEZ

ARRIVADA DEL EMPERADOR CÀRLOS V EN LO MONASTIR DE YUSTE

GRABAT PER RICORD

EN LA MONTANYA

Jo estim' la soletat.

La calma de la naturalesa es la vida de l'ànima, que brega en la lluyta de les passions; es la pau del cor, que salmodia los cants de la tendresa.

Lo sol llumena un sorral sens limits; mas la apostasia no deixa en ell ni rastre de sa petja.

Cobreix la lluna ab son mantell penyals y ruines; mas en elles son niu les virtuts posan.

Canta l'aucell y lo torrent ressona omplint sa inmensitat; mas lo blasme y els remorsos fraticides no farán mes potentes llurs remorsos veus.

Tristor respira, mas sa melanconia consola al esperit; tristor respira, mas no vé l'plaher ab ses folles riallades á torbar la meditació de l'ànima.

Herm sens oassis, li diuhen; mas en ell te mes encanturies la esperança, mas en ell la veu del Alt mes plena de consol ressona.

Y en ella la boca del bon Deu mon pare besa ma afadigada testa y posa en mos dits ja descarnats, l'anell de l'aliança y de la pau tan cobejades.

* *

Una hermita oblidada es lo santuari de mes planyivols espansions, lo descans de mes fatigues, la delicia de mes penes.

L'aroma de la oració es l'encens que ses parets perfuma; llágrimes de dolor ruxan ses ares; y la llantia dels altars la dolsa llum que lo consol escampa.

Quan retenteix lo tró per l'alterosa serrallada, consirós l'home lo seu front acota.

Quan lo llamp per l'espai ab signes de foch evidencia lo poder de Deu, l'home tot d'una los genolls doblega.

Quant lo vent y la pluja les teulades somohuen y humitejan, l'home acompanya les oracions del ministre del altar á la veu de la campana.

Y aquí convidat jo per la misteriosa veu de la natura que va fent sa includible via, pel temps perdut he sospirat y 'ls vertiginosos deliris de les malmenades rasses, han escaldat mos ulls ab llágrimes de pena.

Embössantse en sos mantells sangnosos he vist als Cèsars contemplar ensuperbits la dignitat dels pobles als peus de sos cavalls.

Y l'fum dels sacrificis, y la claror de les fogueres, y la sorda remor de les salvatges hecatombes no se ha afogada encara.

Germans he vistos en Cains tornarse, y pares estar lo punyal en lo cor dels fills, que en altre temps del amor del prohisme 'ls hi parlavan.

Al vici he vist dormir-se en lo tálam de la virtut; en lúbriques danses desfullar les vérgens ses coronas de roses blanques.

Y axecarse temples á la impuresa; altars al crim; y venerada la prostitució per un poble que en lo concert de les nacions civilisades omplia lo setí de tots mes enlayrat.

He vist porxes de temples embolcallats en flames; apedregats als profetes; y l'blasme torbar l'oració consoladora.

He vist coronas d'or rodar pel fanch; y la iniquitat escupint sa baba impura en la blancor del armeni.

Y 'ls cisnes del claustre y les colomes de les celdes llansades del niu que en cendra tornat lo vent se enduya.

Y ab lo somriu al Habi, cisnes y colomes á Deu pregavan perque esbarjís les tenebres que en lo cap de llurs butxins s'apilotavan.

He vist ¡ay trist! un poble quals capdills tenian prínceps per esclaus y quals manaments els reys agenollats rebian, ser juguina de la xurma y de pobles y regnes le vergonya.

Y he vist ¡oh Deu! la profesia de Isaies als juheus en mon poble realisada, que de dominador dominat s'ha vist per gent forana que en pau y á la vista de sos fills, lo trossejavan y fortment lo malmetien.

Tot era trist com la incertitut; negre com l'infortuni; y dolorós ay! com la esperança que s'ha perdut de veure.

* *

Desde l'altura se mida als homes ab mes certenitat; y, lluny de la farsa que 'ls embolcalla, sos actes, tal com son, fan mes de bon veure.

No torban ma soletat temptadores illusions: ni estranyes remors la dolura de la pau me roban.

Esglayadores veus allá baix s'escoltan; la caritat es vanament cercada; boyres de condensades llágrimes lo cel cobreixen, tot es dolor!... y jo en la oració m'abimo picantme al pit y sospirant.

Mas la pau tornarà; m'ho diu la fé.

FERRAN SELLARÉS, *Pbre.*

SECCIÓ DE NOVAS

Lo dissapte, dia 14, tingué lloch l'inauguració oficial del tramvia de Barceloná, Ensanche y Gracia, qual línia d'exploació, qu'arrenca de la plassa de Santa Agna y acaba en la plassa d'en Rovira de la vehina vila, está perfectament construhida com aixis també 'l material móvil de que disposa. L'Estació, situada en lo carrer del Torrent de l'Olla, no está encara acabada, podentse veure tan sols una de las quadras, capás pera vuytanta caballerías. En lo banquet ab que obsequiá l'Empresa á las autoritats, representants de la premsa y d'altres corporacions, regná la major animació, fentse notar per tothom que tot lo empleat en la construcció d'aquest tramvia es producte del país, y elogiant especialment l'elegancia y solidés dels cotxes, constauhits també á Barcelona.

Felicitem á l'Empresa y desitjem los millors resultats, que sens dupte obtindrà, dada la situació de la nova línia que vé á portar la vida á tota la barriada de la dreta de Gracia.

Lo diumenje, dia 15, festa major de Badalona, se celebrá en aquesta vila lo certámen literari corresponent á aquest any. Després del discurs de don Carles Pirozzini, que per ausencia del President del Jurat s'encarregá de fer, y de la memoria del senyor Secretari, se procedí á l'obertura de plechs dels noms d'autors premiats. La flor natural l'obtingué don Ramon E. Bassegoda, que'n feu present á la simpática senyoreta Coloma Comas Marti, la qual presidí la festa. Guanyaren los altres premis las senyoras Moncerdá y Penya y los senyors Palol, Solá (Jaume y Baldomero), Ubach, Masriera, Verdú, Reñóm, Serrat, y altres. Distribuirense després alguns premis á la virtut consistents en cantitats de diner y corresponents á Sever Salarich, Engracia Vila, Magdalena Costa, Semproniana Fonollá, Pepa Ayats y Mariagna Cairó.

No ménos digne d'aplauso trovarem aqueixa segona part de la festa, que lo certámen literari. Lo senyor Planas, digne director de *El Eco de Badalona*, periódich promotor del certámen, passant á oferir son bras á las pobres donas que per son treball y per sa virtut mereixeren los premis anunciats nos oferí un espectacle hermosíssim.

Aqueix voldriam que fos lo complement de tots los certámen literaris dels pobles: lo premi á la virtut, lo socós al necessitat. Badalona aixis ho ha entés y aixis ho practica. Be per la població de Badalona!

S'está repartint als senyors Adjunts dels Jochs Florals lo tom corresponent al certámen d'enguany. Per la importancia d'aqueix llibre, per lo que ve á representar dintre nostre literatura y per lo escullidíssim que 's manifesta aqueix any en las composicions que 'l forman, prometém á nostres lectors ferne una detinguda resenya crítica quan nos la entregui la ilustrada persona á qui l'havém encarregada.

Ha mort lo distingit catedràtic de l'Escola de Bellas Arts don Frederich Trias. Era una persona apreciabilísima per son caràcter y per sa modestia, y molts de nostres distingits artistes s'honran ab lo nom de deixebles seus. Acompanyém á sa apreciable familia en son just dolor.

Un'altra mala nova. Ahir al dematí morí, víctima de una curta malaltia, lo Sr. D. Joseph de Manjarrés, director de la Escola de Bellas Arts y catedràtic de la mateixa per oposició. Las sensibles pérduas sufertes per la Escola en tan pochos dias serán de difícil reparació.

Era 'l Sr. Manjarrés conegudíssim de tots los artistes, qu'aprenian sos consells y 'ls aprofitavan sempre. Deixa publicat, entre otras obras, un *Tratado de Teoría Estética é Historia de las Bellas Artes* y un'altra ilustrada *Las Bellas Artes*, que comprenia la historia de la Arquitectura, Pintura y Esculptura, y alguns manuals de Arqueología. Era soci de número de nostra Academia de Bonas Lletres y de la Real Academia de la Historia y de Sant Fernando.

En la representació d'óperas d'espectacle ó de produccions dramáticas importants prenia sempre una gran part, á fi de que en las decoracions y vestuari no faltessen las empresas á la veritat histórica y arqueológica. Per tot aixó será sa mort molt sentida tant més en quant sembla que la Mort se va cebant ara en pochos dias en la gent que val y que més s'han de trobá á faltar.

Sia consol per sa afigidíssima familia lo sentiment universal ab que será acompanyada sa terrible pena.

Ha deixat de publicarse en Buenos Ayres, la revista catalana *L'Auraneta*, que ab tan acert dirijia lo entusias

siasta catalanista don Antoni de Padua Aleu. Aqueixa desaparició ha estat motivada per lo determini prés per lo senyor Aleu de tornar á Espanya. Molt nos dol de tota manera veurens privats de tan bonica revista, que á la vegada que 's recomanaba per sa part literaria, era un recort constant de nostra terra als molts emigrats catalans que hi han en aquella hermosa capital de la República Argentina.

Hem rebut lo darrer número del *Boletí del Colegio de Valldemía*, periódich que fa dotze anys ve publicantse en l'establiment d'ensenyansa que porta aquell nom y qu'está situat en la ciutat de Mataró. Aqueix número especie de prospecte pera 'l próxim curs académich, conté una bella descripció de Mataró y de la posició del Colegio, la historia del mateix, la ressenya de las condicions ab que han d'entrarhi los alumnos y dels datos estadístichs pera demostrar lo brillant resultat alcansat en l'últim curs. L'acompanya un grabat representant lo plano del Colegio y un altre la fatxada y los jardins del exterior. Colegio de 25 anys de gloriosa existencia y del qual han surtit dexebls avuy personas reputadíssimas, y que te en fi, pensionistas de opulentas familias de todas parts del mon, no necessita la recomendació de LA ILUSTRACIÓ CATALANA, que acaba de fer més inútil la consideració de que está baix la triple direcció de don Pelegrí Ferrer, cofundador ab lo malaguanyat Valldemía, de un virtuosíssim director espiritual y d'un altre literari ben conegut per cert entre 'ls amants de las bonas lletres catalanas.

L'ajuntament de Tremp y la comissió organitzadora de la reunió pera tractar sobre 'l ferrocarril del Noguera Pallaresa tingueren la bondat d'enviarnos un ofici invitantnos pel dia 17 á la Junta que debia celebrarse. En efecte, la reunió s'ha fet y sembla que la activitat y animació d'aquella comarca deixa entreveure que no desistirà fàcilment del projecte que te format de son carril, tant més quan está convensuda de que la justicia y la rahó está de part seva.

La reunió, donchs, s'ha fet ab entusiasme: hi han assistit lo senador de la provincia D. Joseph Maluquer, alguns diputats de Tarragona y de Lleyda, molts diputats provincials, representants del Institut de Tarragona, *Sociedad Económica Leridana de Amigos del País*, del Institut Agrícola de Lleyda y de molts órgans de la premsa catalana.

Nosaltres, en la impossibilitat de assistirhi, enviarem nostra adhesió á n'aquella idea y á n'aquella reunió y donarem compte á nostres lectors de 'ls acorts que 's prengan y del resultat de las gestions que 's fassin.

Ab la representació de la hermosa comedia de Goldoni *Pamela*, se despedí del públich de Barcelona la companyia italiana que dirigia la Sra. Marini.

La Sra. Marini y 'l Sr. Ceresa estigueren inimitables. Moltes y moltes vegadas tingué qu'aixecarse 'l teló pera poguer rebre aquets artistes los aplausos y crits de despedida del nostre públich, y la Sra. Marini volgué que'n participés tota la companyia, la qual rebé una ovasió.

Per mitjans del mes vinent son altra vegada esperats pera donar una serie de funcions en lo Teatro Principal, y allí podrém assaborir tot lo seu art, ja qu'es aqueix teatro de moltíssimas millors condicions que 'l de Novetats per las representacions dramáticas serias.

Un entusiasta aficionat al teatro mallorquí recull todas las produccions antigas y modernas que 's troban escampadas per Mallorca, molts d'ellas inéditas, y va á ferne un tom.

Curiosíssim será y esperém ab ansia tal publicació.

Com vam dir en lo número anterior, tingué lloch lo dissapte 7 del present la vetllada literaria y musical ab que s'inaugurá la societat *Euterpe de Clavé*. Llegiren poesias catalanas los senyors Gallard, Roure y Roca, mereixent entusiastas aplausos de la concurrencia tan numerosa com escullida.

En la part musical de la vetllada donaren una mostra de son talent artístich la senyora Aurea Rosa Clavé (filla del malhaurat fundador de las societats corals Euterpenses), las senyoretas Musté, Llorens, Roselló (Antonina), Casanovas, Roselló (Enriqueta), Perez y Morante y los senyors Rodoreda, Martínez, Ribera, Laporta, Sadurní, Moñrás y Saprissa y lo distingit coro de Euterpe.

De las quinze pessas que figuravan en lo programa, cinch foren escritas espressament pera aquell acte; una cantata del mestre Rodoreda, que revela las notabilíssimas qualitats que com á compositor se li regoneixen, una ben escrita cansó titulada *Primavera* del senyor Martínez Imbert, un duo *Le zingarelle* del mestre

Obiols que va esser molt ben cantat per las senyoretas Musté y Llorens y merescué 'ls honors de la repetició, una *Cansó de tardor* del senyor Laporta que justifica 'l favorable concepte que de son talent nos haviam format per altres composicions semblants; y una romanza *Rosa esclatada*, d' estructura sencilla, pero ben sentida y que com las demás pessas del programa fou justament aplaudida. La societat *Euterpe de Clavé* guardará un grat record d' aquella vetllada, lo mateix que tots os qui vam tenir lo gust d' assistirhi.

Publiquém á continuació la llista dels periódichs que visitan nostra Redacció, segons prometerem ferho. En casi tots ells hem llegit y aném llegint varias vegadas frases d' alabansa y de consideració pera nostra Revista. Es impossible que aném particularisantlos pera comunicarlos l' expressió del nostre agrahiment; rébinla tots ells en general y ab ella lo desitj de mantenirhi per sempre las mateixas relacions qu' ara.

Aqueixa es la llista de las publicacions periódicas que rebém :

Occidente, de Lisboa; *Le Dimanche Illustré*, de Toulouse; *L'Univers Illustré*, Paris; *Svetozor à Praze*, Austria; *Über Land und Meer*, Stuttgart; *Illustrirte Weff*, Leipzig; *Deutsche Illustrirte Zeitung*, Leipzig; *Illustrirte Zeitung*, Leipzig; *Le Pantheon de L'Industrie*, Paris; *La Ilustracion Gallega y Asturiana*, Madrid; *La Ilustracion Católica*, Madrid; *La Ilustracion Venatoria*, Madrid.

La Raza Latina, de Paris; *Boletín Comercial*, Habana.

La Integridad de la Patria, *La Política*, *El Tiempo*, *La Discusion*, *El Globo*, *El Siglo*, *Los Dos Mundos*, *La Filoxera*, *El F. nix*, *Gaceta Universal*, *El Independiente Español*, *Dia de Moda*, *El Problema*, *Gaceta Financiera*, *Gaceta del Ministerio Fiscal*, *Boletín Histórico*, *La Guirnalda*, de Madrid.

Revista de Alcoy; *El Dia*, Zaragoza; *El Ideal Humano*, Ciudad-Real; *La Protesta*, Valencia; *Las Astas del Toro*, Valencia; *El Eco de Extremadura*, Badajoz; *El Diario de Murcia*; *El Guardian*, Gibraltar; *El Nuevo Ateneo*, Toledo; *El Clamor del Pirineo Central*, Barbastro; *El Amigo de Cartagena*; *El Diario de Palma*; *El Comercio*, Palma; *El Independient: Zamorano*; *El Constitucional*, Alicante; *La Provincia*, Castellon; *La Opinion*, Valladolid; *La Correspondencia de Alcalá*, Alcalá de Henares.

El Diario Liberal, *La Revista Social*, *La Bomba*, *El Porvenir de la Industria*, *El Loro*, *Lo Gay Saber*, *La Voç de las Afueras*, *Revista de Estudios Psicológicos*, *El Eco de la Produccion*, *La Gaceta Universal*, *El Entreacto*, *La Luz del Porvenir*, *Butlletí de l' Associació d' Excursions Catalana* y *Lo Nunci*, tots de Barcelona.

Diario de Reus; *El Mataronés*; *La Colmena*, Igualada; *La Linterna*, Gracia; *La Veu del Montserrat*, Vich; *El Martinense*; *El Eco del Heraldo*, Masnou; *El País*, Lleyda; *El Noticiero Dertosense*, Tortosa; *El Correo de las Familias*, Tortosa; *La Gaceta de Tortosa*; *Las Circunstancias*, Reus; *El Ampurdanés*, Figueras; *Lo Punt de las Donas*, Girona; *El Eco de Badalona*, *La Voç del Pirineo*, Puigcerdá; *La Union*, San Martí de Provensals; *El Eco Guixolense*, San Feliu de Guixols; *Semanario Bergadan*, Berga; *Revista Manresana*; *La Montaña*, Manresa; *Eco de Port-Bou*; *Lo Rossinyol del Ter*, Girona; *El Eco del Centro de Lectura*, Reus; *El Labriego*, Villafranca; *Revista Catalana*, Manresa; *La Verdad*, Mataró; *Semanario de Igualada*; *El Bien Público*, Mahon; *El Bergadan*, Berga; *La Voç del Buen Sentido*, Lleyda.

SECCIÓ DE BELLAS ARTS

Aixís com en lo mes d' Abril tornan á sos nius las aurenetas joyosas y alegres de reveurels, donant ab sa presencia més esplendidesa al mes en que tot presenta nova vida, puig ve l' hermosa primavera, aixís los fills del Art que en llunyans paisos han anat á respirar la atmósfera artística de l' Empori de las Arts al esser al calorós mes d' Agost retornan á sas llars portant ab ells sas obras, que nosaltres admirém, y son las precursoras de jorns de gloria per ells y per nosaltres.

Si aixís no fos, si los joves Srs. Llimona y Tamburini, tots dos catalans, no haguessin aprofitat las vacaciones

Lo quadro principal del Sr. Llimona representa *Un esmolador d' espasas en lo sigle xv*, y si be, com veuen nostres lectors, l' assumpto es trivial, puig sols se concreta á la representació de una figura en actitud propia de son ofici, no 's pot esser exigent en aquesta materia ab un jove que, com havém dit anteriorment, sols fa un any que á la pintura 's dedica y molt més quan l' obra que presenta crida l' atenció per sa manera de fer, per lo just y valent colorit, per lo simpátich del conjunt y lo ben acabat dels apropiats detalls.

La posició de la citada figura la trovém un tan forçada, cosa que, á nostre entendre, fa que sembli un xich mancada de dibuix. L' escors de la testa está molt bé y los brassos, particularment l' esquerre, están magistralment executats ab la grandiositat de líneas de sa vigorosa musculatura.

No duptém que 'l jove Joan Llimona, si segueix per lo camí en lo qual ha entrat, trovará en l' Art á que 's dedica no sols la gloria y profit que d' ell dimana, sino també l' admiració de tots los catalans amants de las Bellas Arts.

En los últims dias de la desena, un sol quadro ha bastat pera que lo local de l' *Exposició* citada se omplís cada dia á fi de admirarla y veure en son autor á una de las futuras glorias de nostra terra.

Es aquest quadro, titolat *Un decret del rey*, una escena del sigle xv representant un herald que está llegint en mitj de un carrer públich la ordre continguda en un pergami, en tant que hi prestan atenció un frare y dos ó tres soldats, un vell que de brasset de una noya porta la má á la gorra en actitud de saludar respectuosament una ordre del rey y aquélla, ab son cos inclinat cap endarrera, escolta dissimuladament las paraulas amorosas y ardents de un galan trovador.

L' autor d' aquesta composició es don Joseph Tamburini, fill de nostra ciutat, jove de uns 23 anys y pensionat en Roma per una persona amant y protectora de las Bellas Arts.

Havém dit que 'l quadro revelava que son autor seria una gloria de nostra terra y no torném endarrera, puig si com á composició han vist nostres lectors que tal cosa mereixia lo jove Tamburini, no ho mereix méns per sa excussió que cautiva, atrau y feta ab noble valentia, ab justesa de tons, ab dibuix correcte y simpátich conjunt fa que davant d' ell s' hi extassihí desde 'l més profá al més inteligent.

Impossible 'ns seria lo anar describint un per un tots los detalls que de una manera magistral están concebuts y executats, puig ni l' espay 'ns ho permet, ni trovariam prou elogis pera prodigar á son autor; sols ferem menció de lo que en lo quadro sobressurt, no per sa millor bondat sino per trovarse més á la vista del espectador. La testa del vell es un módelo d' expressió,

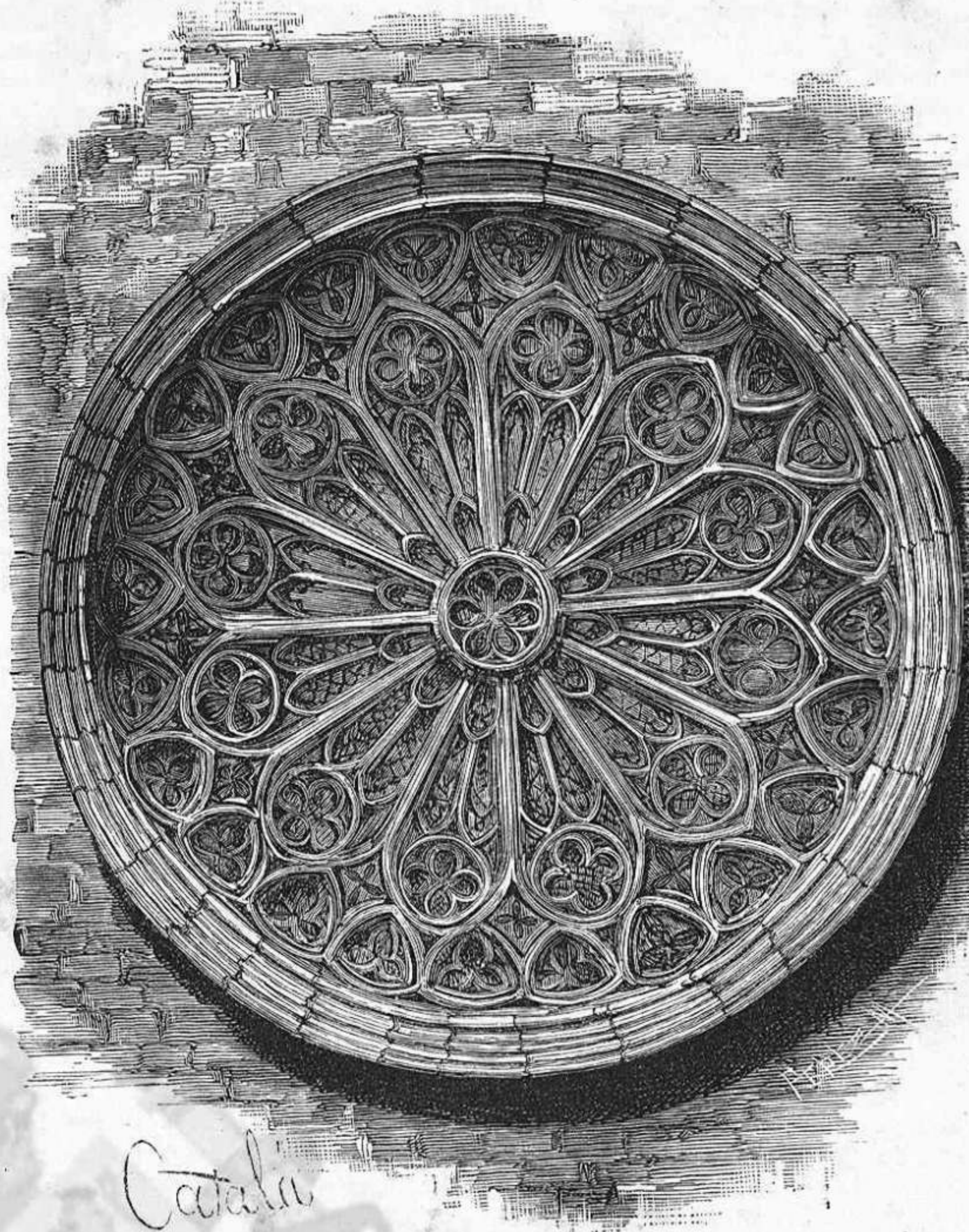
te molt relleu y está executada ab tanta vigorositat com la testa del nunci y la figura sencera del trovador.

No deixa per aixó de haverhi certs defectes, com en tota obra humana, mes sí podem dir que aquestos, com per exemple lo fondo que ve á sobre de las figuras, lo color cru de la testa de la dona y algun altre, desapareixen davant de lo ben trobat del conjunt, de lo apropiat de tots los trajos y detalls y de lo colorit tan vigorós y simpátich.

En la próxima setmana lo citat artista Sr. Tamburini, exposará en lo mateix local un altre quadro, també de grans dimensions y que representa una aventura del *Quijote*, del qual ne tenim molt bonas noticias per persona perita en la materia.

Lo veurém y 'n parlarém á nostres lectors.

ARTHUR GALLARD.

SANT CUGAT DEL VALLÈS

ROSETÓ DEL FRONTIS DE LA IGLESIA DEL MONASTIR

DIBUIX DE CATALÁ

GRABAT PER PEREZ

de la Academia de la ciutat de Roma pera venir á sa ciutat natal, molt difícil se 'ns haguera fet nostra tasca, sino impossible del tot, puig sols sas obras han sigut las que han cridat l' atenció durant l' anterior desena.

Lo Sr. D. Joan Llimona, que sols fa un any que 's dedica á la pintura, ha sigut lo primer en fernos veure sos avensos en l' *Exposició-Parés* durant la desena que acaba de transcorre, y ab quatre dibuixos, duas testas y un quadro lo oli, aquest de regulars dimensions.

Los dibuixos executats per dit senyor donan provas de una seguretat y precisió en lo maneig del llapis, y las duas testas, especialment la del calabrés, fan veure las disposicions felicissimas que te per lo colorit. Se recomana en ellas la franca aplicació del color y la justesa d' ell en sos variats tons, ensemps que 'l correcte dibuix sever sempre y de líneas simpáticas.

LA ILUSTRACIÓ CATALANA

PERIÓDICH DESENAL, ARTÍSTICH, LITERARI Y CIENTÍFICH — VEU LA LLUM PÚBLICA 'LS DIAS 10, 20 Y 30 DE CADA MES

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: MES, 6 RS. TRIMESTRE, 18 RS. SEMESTRE, 32 RS. ANY, 60 RS.

Se suscriu en l' Administració, carrer de la Unió, 28, entresuelo, en Barcelona, y en tots los centros y llibrerías Fora de Barcelona, per conducte dels nostres corresponsals y agents ó per medi de carta directament